

AJANKOHTAISTA SUOMEKSI

2020-01-25

Programmanus

av Heidi Liekola

Moikka ja tervetuloa kuuntelemaan vuoden 2020 ensimmäistä jaksoa UR:n ohjelmasta *Ajankohtaista suomeksi*. Minä olen Heidi Liekola ja tässä jaksossa käsittelemme seuraavia aiheita:

Saunakuolemat ovat lisääntyneet Suomessa
Seksuaalinen ahdistelu ja vallankäyttö festivaalielokuvan teemana
Ja nuorten ajatuksia uuden vuoden tavoitteista

Saunakuolemat lisääntyneet Suomessa

Saunakuolemien määrä Suomessa on lisääntynyt 2010-luvulla verrattuna 2000-lukuun. Vuosituhannen alussa saunoja kuoli tapaturmaisesti kolmisenkymmentä vuodessa, kun esimerkiksi vuonna 2017 jopa 61 ihmistä menehtyi saunomisen seurauksena. Tilastokeskus luokittelee saunakuolemiksi vain saunan kuumuudesta johtuvan kuoleman, ei siis esimerkiksi sairaudesta johtuvaa kuolemaa. Saunakuolemia voi ehkäistä saunomalla jonkun kanssa.

saunakuolema
bastudöd
lisääntynyt
ökät
tapaturma
olycka
menehtyä
omkomma
saunomisen seurauksena
på grund av / till följd av bastandet
kuumuus
hetta
sairaudesta johtuva kuolema
dödsfall på grund av sjukdom
ehkäistä
förebygga

Festivaalielokuva näyttää seksuaalisen ahdistelun yleisyyden

Tammikuun loppuun ajoittuvilla Göteborgin elokuvafestivaaleilla nähdään tänä vuonna kuusi suomalaiselokuvaa. Yksi niistä on *Tottumiskysymys*, joka pureutuu naiseen kohdistuvan seksuaalisen ahdistelun ja vallankäytön yleisyyteen. *Tottumiskysymys* on seitsemän naisohjaajan yhteinen episodielokuva, joka perustuu tekijöiden tosielämän havaintoihin. Reetta Aallon käsikirjoittama ja ohjaama Buduaar* on yksi elokuvan tarinoista.

Reetta Aalto, ohjaaja ja käsikirjoittaja
Buduaarissa on nuorten ihmisten kotibileet kimppakämpässä. Tyttö jää billettein loputtua sinne huoneeseensa nukkumaan ja sinne pyytää lupaa

seksuaalinen ahdistelu / sukupuolihäirintä
sexuellt ofredande
yleinen
vanlig, ofta förekommande
pureutua
(bildligt) greppa
vallankäyttö

jääää myös nuori mies. Ja siitä se tilanne lähtee kehittymään.

- Voinksmä jääää hetkeks tänne lepäämään?
- No käy tohon lattialle sit.

Mua kiinnosti näyttää esimerkin kaltaisesti, että mitä se ahdistelu myös voi olla. Ja, että se voi tapahtua, ja usein tapahtuukin sellaisen ihmisen taholta, joka on sulle jollain tavalla tuttu ja jopa ehkä miellyttävä. Ja se on hyvin veteen piirretty viiva ja se riippuu kaikkien meidän omista rajoista myös, että koska se menee niitten yli.

- Ja nyt nukutaan!

Reetta Aalto, ohjaaja ja käsikirjoittaja

Haluaisin lisätä sitä ymmärrystä siitä, että ne tilanteet on sellaisia, että niissä pitää koko ajan olla valppaana. Mä toivon, että mä oisin nähnyt tän kaltaisen elokuvan itse nuorena. Mä luulen, että sillä että ylipäänsä tehdään näkyväksi näitä asioita niin voi olla isokin vaikutus siihen, että nuoret alkaa ymmärtää miten tuntee ja reagoi jossain tilanteissa, että nyt mä en ookaan ihan ookoo tän tilanteen kanssa. Ja ehkä pystyvät siinä, kun se tapahtuu jo puuttumaan siihen.

använda makt
tosielämän
havainto
observation från
det verkliga livet
kotibileet
hemmafest
kimppakämpä
kollektivbostad
tuttu
bekant
miellyttävä
behaglig
veteen piirretty
viiva
nyckfull / ombyttlig
gräns
valpas
uppmärksam
ylipäänsä
överhuvudtaget
tehdä näkyväksi
göra något synligt
vaikutus
påverkan /effekt
jossain tilanteissa
i vissa situationer
olla ok tilanteen
kanssa
vara ok med
situationen
puuttua
ingripa

Uusi vuosi tuo mukanaan toiveita ja tavoitteita

Vuodenvaihde on monelle ihmiselle uuden alku. Joillakin on tapana tehdä uuden vuoden lupauksia, toiset taas jatkavat elämäänsä kuten ennenkin. Botkyrkan ruotsinsuomalaisen yläasteen oppilaat Niklas ja Melissa eivät usko lupauksen voimaan:

Melissa

Mä en oikein usko niihin, mä en usko, että sä kerran vuodessa pystyt pistämään sellaisia tavoitteita, joita sä pidät koko vuoden. Sun pitäis niinku pistää tavoitteita siellä ja täällä, että ei vaan niinku kerran vuodessa.

Niklas

Tuntuu siltä, että ihmiset pakottaa itsensä tekemään jotain uutta. Jos annat sulle uuden vuoden tavoitteen, niin tuntuu vaan, että sä pakotat sua ittee ja sä et tee sitä iloisuudella.

Ennen vuoden vaihdetta ysiluokkalaiset saivat tehtäväksi kirjoittaa opiskeluunsa liittyviä tavoitteita. Henri ja Emmi kertovat näin:

vuodenvaihde
årsskiftet
lupaus
löfte
olla tapana
bruka göra något
tavoite
målsättning, mål
siellä täällä
här och där
pakottaa itsensä
tvinga sig själv
tehdä ilomielin
(ilolla)
göra något med
glädje
vertailupistemäärä
meritpoäng

Henri

Mä haluun parempi tällänen meritpoäng, että mä pääsen parempaan lukioon ja tälläistä. Mulla on ihan hyvä nyt. Mutta mä haluan vielä paremmat, koska mulla on pari arvosanaa, jotka on aika alhaisia niin niitä mä haluan korkeammaksi.

Emmi

Mä kirjoitin vaan koulusta ja, että mun pitää tehdä parhaansa kokeissa.
- Miten sä teet parhaasi kokeissa?
Mä yritän kerrata kaikkea ja aloittaa hyvissä ajoin.

arvosana
betyg
tehdä parhaansa
göra sitt bästa
kokeissa
på prov
kerrata
repetera
hyvissä ajoin
i god tid

Tässä oli vuoden ensimmäinen *Ajankohtaista suomeksi*. Kuullaan taas!

*Lyhytelokuva *Buduaar* löytyy UR:n ohjelmapankista ja sopii yläasteen ja lukion oppilaille.
<https://urplay.se/program/213507-kortfilmsklubben-finska-buduaar>